

**UCHWAŁA NR XIX/153/2021
RADY GMINY JANOWIEC KOŚCIELNY**

z dnia 29 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. 2020, poz. 713) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. 2020, poz. 218) Rada Gminy Janowiec Kościelny uchwala, co następuje:

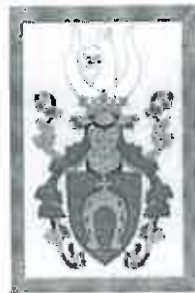
§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Janowiec Kościelny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Marianna Aialinowska
Marianna Aialinowska

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Marianne Malinowska
Marianne Malinowska

JANOWIEC KOŚCIELNY 2021

Spis treści

Spis treści.....	3
Wprowadzenie.....	4
1. Uwarunkowania prawne i programowe.....	6
2. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny.....	10
3. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny.....	13
4. Cele, kierunki i oczekiwane rezultaty działań.....	15
5. Monitoring i ewaluacja Programu.....	19
6. Źródła finansowania.....	20

Wprowadzenie

Przemoc w rodzinie stanowi szczególny przypadek przemocy, ponieważ zachodzi pomiędzy bliskimi sobie osobami, staje się elementem ich codzienności oraz wpływa na rozwój dzieci i młodzieży. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 2 *Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz.U. 2020 poz. 218), przemoc w rodzinie oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (osób najbliższych lub innych wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

O przemocy w rodzinie można mówić wtedy, gdy wykazuje się następującymi cechami:

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania sprawcy są świadome i celowe, służą uzyskaniu kontroli i bezwzględnej posłuszeństwa;
- jest rodzajem relacji, charakteryzującej się przewagą sprawcy nad ofiarą, przy czym ta przewaga może mieć charakter psychiczny, fizyczny, ekonomiczny, społeczny czy kulturowy oraz sprzyja poczuciu bezkarności sprawcy i zarazem bezradności ofiary;
- jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechając ich narusza prawa i dobra osobiste ofiary, takie jak prawo do szacunku, ochrony zdrowia czy kontaktów z rodziną;
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby doznającej przemocy.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:

- 1) przemoc fizyczna – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
- 2) przemoc psychiczna – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
- 3) przemoc seksualna – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego, poprzez np. niechciane dotykanie, szczygnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
- 4) przemoc ekonomiczna – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.

Wśród innych form przemocy można wskazać także zaniedbanie, polegające na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby; przemoc symboliczną,

czyli narzucanie sposobu rozumienia rzeczywistości oraz cyberprzemoc, czyli przemoc z użyciem nowoczesnych technologii, najczęściej telefonów komórkowych i internetu.

Określenie skali przemocy w rodzinie zarówno w Polsce, jak i mniejszych społecznościach jest dość trudne ze względu na specyfikę tego zjawiska. Niejednokrotnie ofiary trzymają je w tajemnicy, m.in. ze względu na związek emocjonalny ze sprawcą, obawę przed ostracyzmem społecznym, brak wiary w możliwość zmiany sytuacji czy traktowanie problemu jako prywatnej sprawy rodziny. Tymczasem stosowanie przemocy przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego.

Z sondażu przeprowadzonego na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wynika, że co siódmy Polak (14%) był w 2014 roku świadkiem przemocy w rodzinie, jednak tylko dwie na pięć osób zgłosiło ten fakt odpowiednim instytucjom¹. Badanie zleczone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2019 roku wskazuje natomiast na to, że aż 57% Polaków doświadczyło przynajmniej jednej z form przemocy, przy czym na pierwszym miejscu uplasowała się przemoc psychiczna, której doświadczyło 53% ankietowanych, natomiast przemocy fizycznej – 23%².

Niniejszy dokument pn. *Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025* został opracowany, aby zwiększyć efektywność wysiłków podejmowanych przez lokalne służby społeczne, zarówno publiczne (np. ośrodek pomocy społecznej) jak i niepubliczne (np. stowarzyszenia), bez względu na stopień ich sformalizowania (instytucje, organizacje społeczne, grupy samopomocowe itp.). Program składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Janowiec Kościelny oraz założeń wdrożeniowych, służących rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie, które łączą interdyscyplinarne procedury, metody i narzędzia stosowane na różnych poziomach: profilaktyki, interwencji, terapii i kompensacji. Nieodzownym ich elementem jest rozwój współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi gminny system pomocy i wsparcia, ponieważ bez współdziałania osób, instytucji i organizacji nie będzie możliwe osiągnięcie efektu synergicznego wzmacniającego cele i oczekiwane rezultaty programu.

¹ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/badania-i-raporty/5373-sondaz-na-zlecenie-msw-przemoc-w-rodzinie-wystepowanie-i-czestotliwosc-zglaszania>

² <https://www.niebieskalinia.pl/6599-ponac-polowa-polakow-doswiadczyla-przemocy>

1. Uwarunkowania prawne i programowe

Zadania państwa w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar mają swoje źródło w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* W świetle jej art. 18: „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”, natomiast zgodnie z art. 71 ust. 1 „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.” Wyjątkowej ochronie Rzeczypospolitej Polskiej podlegają ponadto prawa dzieci, albowiem „każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją” (art. 72 ust. 1).

Uregulowania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie znajdują się w szeregu ustaw, wśród których należy wymienić w szczególności ustawy:

- z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1876 ze zm.);
- z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz.U. 2020 poz. 821),
- z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (t.j. Dz.U. 2019 poz. 2277 ze zm.),
- z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1444 ze zm.),
- z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego* (t.j. Dz.U. 2020 poz. 30 ze zm.),
- z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny wykonawczy* (t.j. Dz.U. 2020 poz. 523 ze zm.),
- z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1359).

Kluczowym aktem prawnym jest cytowana wcześniej ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Określa ona zadania różnych organów państwa, w tym jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także wobec osób ją stosujących. Już preambuła ustawy wskazuje, że „władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W świetle art. 6 ust. 2 tejże ustawy do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach nią zagrożonych;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, zgodnie z art. 9 ww. ustawy, organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi. Mogą m.in. zlecać realizację zadań określonych w ustawie z zastosowaniem

trybu przewidzianego w *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1057).

Zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie gmina realizuje w szczególności poprzez zespoły interdyscyplinarne, powoływane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W ich skład wchodzi przede wszystkim przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi; mogą to być również prokuratorzy lub przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania zaplanowane w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a jego zadaniem jest, w świetle art. 9b ustawy, integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, głównie poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do ich zadań należy przede wszystkim opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych jej wystąpieniem, a także dokumentowanie działań podejmowanych wobec tych rodzin oraz ich efektów.

Istotne w zakresie uregulowań prawnych w obszarze przeciwdziałania przemocy jest określenie w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie procedury „Niebieskie Karty”, w oparciu o którą podejmowane są interwencje w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą, bez konieczności uzyskania zgody tej rodziny (art. 9d). Obejmuje ona ogół czynności, podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Szczegółowe zasady jej stosowania zawiera *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”* (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245). Zarówno w pracy zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych, jak i samym stosowaniu procedury „Niebieskie Karty”, nieodzownym czynnikiem, wykraczającym poza uwarunkowania ustawowe, jest komunikacja i współpraca międzyinstytucjonalna, służąca sprawniej diagnozie oraz skutecznemu działaniu.

Obok uregulowań prawnych, które wytyczają ramy możliwych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy również uwzględnić założenia dokumentów strategicznych i programowych różnych szczebli, wskazujących główne cele i kierunki polityki społecznej w tym obszarze. Koniec 2020 roku to okres konsultacji społecznych *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021*. Zaplanowane w jego ramach cele to:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania realizowane w ramach Programu mają doprowadzić do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą w szczególności poprzez podniesienie świadomości społecznej oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy; rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych; podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób i rodzin zagrożonych lub doświadczających przemocy; zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy; zintensyfikowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc oraz podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób ją stosujących.

Kluczowy dokument w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu wojewódzkim ma określony horyzont czasowy do 2020 roku. W okresie przygotowywania gminnego programu, projekt *Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2026* został udostępniony do publicznej wiadomości w ramach konsultacji społecznych. Cel główny tego Programu to „Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim”. Jego realizacji mają służyć cele szczegółowe:

- 1) Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.
- 3) Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc.
- 4) Podniesienie kompetencji i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 5) Wzmacnianie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim.

Problematykę przemocy w rodzinie zawiera również *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2027*. Jej główny cel stanowi „Poprawa jakości funkcjonowania mieszkańców Gminy Janowiec Kościelny w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym”. Osiągnięciu go mają służyć działania realizowane w ramach priorytetów:

- 1) Samodzielni, zaradni i aktywni mieszkańcy.
- 2) Przyjazne środowisko rodzinne.
- 3) Zintegrowane osoby starsze, niepełnosprawne i chorujące.
- 4) Społeczność lokalna wolna od uzależnień.

5) Wspólnota oparta na współpracy i odpowiedzialności.

Kwestia przemocy w rodzinie bezpośrednio została ujęta w Priorytecie 2. *Przyjazne środowisko rodzinne*. Szczególną uwagę poświęcono w nim rodzinom, jako podstawowym i naturalnym grupom społecznym, które w dużej mierze warunkują stopień zaspokojenia potrzeb swoich członków, w szczególności dzieci. Działania ukierunkowane są na szeroko rozumiane wsparcie rodzin, służące zwiększaniu kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie opieki i wychowania, umożliwieniu jak największego dostępu do usług wsparcia dla rodzin doświadczających trudności, w tym doświadczających przemocy, a także zapewnienia warunków wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży. Przeciwdziałaniu przemocy służą również działania zaplanowane w pozostałych priorytetach, w tym ukierunkowane na budowanie kapitału życiowego mieszkańców, wsparcie ich w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, a także profilaktykę uzależnień.

2. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego Gminę Janowiec Kościelny w grudniu 2019 roku zamieszkiwały 3 202 osoby, w tym 1 620 mężczyzn (50,6%) i 1 582 kobiety (49,4%). Pomoc i wsparcie zostało udzielone łącznie 368 mieszkańcom, co oznacza spadek w porównaniu do 2018 roku o 199 osób, tj. o 35,1% oraz w odniesieniu do 2017 roku – o 277 osób, tj. o 42,9%. Tendencja zmniejszania się liczby osób korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej była w ostatnich latach charakterystyczna dla wielu gmin. Dobra sytuacją na rynku pracy, dostępność różnorodnych miejsc pracy i zmniejszanie się bezrobocia sprzyjało odchodzeniu podopiecznych z systemu pomocy społecznej i podejmowaniu przez nich zatrudnienia. Po drugie, istotne znaczenie miał uruchomiony w 2016 roku Program Rodzina 500+, który przyczynił się do poprawy sytuacji finansowej niektórych rodzin i ich rezygnacji ze wsparcia GOPS.

Tabela 1. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Janowiec Kościelny w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	30	57	27	40	12	20
bezrobocie	47	146	40	113	29	105
niepełnosprawność	60	190	44	137	41	122
długotrwała lub ciężka choroba	114	397	94	319	74	238
bezradność w sprawach opieki-wych	16	71	17	70	8	40
alkoholizm	5	13	4	11	2	8
potrzeba ochrony macierzyństwa	45	246	39	224	31	182
w tym: wielodzietność	34	146	33	199	28	174
opuszczenie zakładu karnego	3	4	0	0	0	0
zdarzenia losowe	0	0	2	9	1	5

Źródło: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, pomoc ta udzielana jest osobom i rodzinom w szczególności z następujących powodów: ubóstwo; sieroctwo; bezdomność; bezrobocie; długotrwała lub ciężka choroba; niepełnosprawność; przemoc w rodzinie; potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi; potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z tymi okolicznościami; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; alkoholizm lub narkomania; zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Wśród głównych powodów udzielania pomocy społecznej przez GOPS w Janowcu Kościelnym w 2019 roku należy wskazać:

- ⇒ długotrwałą lub ciężką chorobę – 74 rodziny (238 osób);
- ⇒ niepełnosprawność – 41 rodzin (122 osoby);

- ⇒ potrzebę ochrony macierzyństwa – 31 rodzin (182 osoby), w tym wielodzietność – 28 rodzin (174 osoby);
- ⇒ bezrobocie – 29 rodzin (105 osób).

Powyższe powody stanowiły dominujące tytuły wsparcia mieszkańców gminy w całym analizowanym okresie, aczkolwiek ich skala uległa zmniejszeniu. Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2019 roku pomoc uzyskało o 40 rodzin mniej niż w 2017 roku, z powodu niepełnosprawności – o 19 rodzin mniej, z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa – nastąpił spadek o 14 rodzin, natomiast z powodu bezrobocia – o 18 rodzin. Pozostałe powody udzielania świadczeń pomocy społecznej w Gminie Janowiec Kościelny występowały znacznie rzadziej lub wcale. W 2019 roku 12 rodzin (20 osób) otrzymywało wsparcie z powodu ubóstwa, 8 rodzin (40 osób) z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, 2 rodziny (8 osób) ze względu na alkoholizm, a 1 rodzina (5 osób) z tytułu zdarzeń losowych.

Przemoc w rodzinie, jako powód korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy Janowiec Kościelny zasadniczo nie występuje w statystykach. Może to wynikać między innymi ze specyfiki tego zjawiska. Główne powody udzielania świadczeń z pomocy społecznej mogą bowiem stanowić jedynie „wierzchołek góry lodowej”, pod którym kryją się inne dysfunkcje – te, o których trudniej mówić, których osoby nimi dotknięte z różnych powodów nie chcą lub nie mogą ujawnić. Przemoc w rodzinie może współwystępować m.in. z uzależnieniami, bezrobociem, ubóstwem, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy niepełnosprawnością.

Istotnych danych na temat zjawiska przemocy w rodzinie dostarczają sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, w tym dotyczące stosowania procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty. W 2019 roku procedurę wszczęto w 12 rodzinach, natomiast łącznie w ciągu roku było nią objętych 16 rodzin. Przemocą w rodzinie dotknięte były 24 osoby, w tym 18 kobiet, 5 mężczyzn i 1 dziecko. W tym czasie sporządzono 18 formularzy NK-C, czyli odnoszących się do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że może być dotknięta przemocą w rodzinie; oraz 8 formularzy NK-D, tj. z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Procedura została zakończona w 6 przypadkach z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

Tabela 2. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba sporządzonych formularzy NK-C	16	11	18
Liczba sporządzonych formularzy NK-D	7	3	8
Liczba rodzin objętych procedurą NK	17	9	16
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę NK	12	5	12
Liczba zakończonych procedur NK z tytułu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	17	4	6

Źródło: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH ZI.

W 2018 roku procedura „Niebieskie Karty” została wszczęta wobec 5 rodzin, natomiast objętych nią było łącznie 9 środowisk. Formularz NK-C wypełniony został w 11 przypadkach, natomiast NK-D w odniesieniu do 3 osób. Procedurę zakończono w 4 przypadkach z uwagi na ustanie przemocy. Sytuacja w 2017 roku jest zbliżona do roku 2019. Procedura została wszczęta również w przypadku 12 rodzin, a objętych nią było 17 środowisk. Sporządzono w tym czasie 16 formularzy NK-C i 7 formularzy NK-D. Procedurę zakończono w 17 rodzinach ze względu na ustanie przemocy w rodzinie.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w 2019 roku zostało utworzonych 14 grup roboczych. Pomocą grup w ciągu roku objęte były 22 osoby, w tym 16 kobiet, 5 mężczyzn i 1 dziecko. W porównaniu do 2017 roku liczba utworzonych grup roboczych zwiększyła się o 4, natomiast liczba osób objętych ich pomocą spadła o 28. Łącznie pomocą grup objętych było w 2019 roku 16 rodzin, w 2018 roku 9 rodzin, a w 2017 roku 17 rodzin.

Tabela 3. Wybrane dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	5
Liczba utworzonych grup roboczych	11	5	14
Liczba osób objętych pomocą grup roboczych	50	31	22
- kobiety	18	9	16
- mężczyźni	19	10	5
- dzieci	13	12	1
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	17	9	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS i ZI.

Dla uzupełnienia obrazu zjawiska przemocy w rodzinach w Gminie Janowiec Kościelny należy wskazać, że w latach 2017-2019 łącznie 9 osób zostało skierowanych do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy; 16 osób zostało skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych celem przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej bądź podjęcia leczenia odwykowego; wobec 6 sprawców przemocy toczyło się postępowanie sądowe o znęcanie się nad rodziną oraz w 13 przypadkach policja toczyła postępowanie przygotowawcze w związku ze znęcaniem się nad rodziną.

Powyższe informacje mogą wskazywać na przybliżoną skalę zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny. Należy jednak pamiętać, że dane pochodzące ze sprawozdań instytucji dotyczą rodzin, w których problem ten stwierdzono. Niemniej jednak zagrożeni przemocą w rodzinie teoretycznie są wszyscy mieszkańcy – ze względu na dynamikę ich sytuacji rodzinnej, społecznej czy zawodowej, a także zmienność otoczenia. Należy tu również uwzględnić wyjątkową sytuację, jaka miała miejsce w Polsce w okresie opracowywania niniejszego programu. Rok 2020 upłynął pod znakiem epidemii COVID-19, która przyniosła niespotykaną dotąd na taką skalę izolację społeczną. Może ona, w przypadku części rodzin, skutkować pogłębieniem problemów, w tym także pojawieniem się bądź nasileniem przemocy. Dynamiczna sytuacja i niepewność co do jej kształtowania się najbliższym czasie utrudnia prognozowanie, jaka może być skala niekorzystnych zjawisk w rodzinach zamieszkujących gminę. Niemniej służby społeczne muszą być przygotowane na to, że jednym z prawdopodobnych skutków może być zwiększenie problemu przemocy w rodzinie.

3. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny

Gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje instytucje działające w obszarze usług społecznych, takich jak pomoc społeczna, oświata i wychowanie, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne. Są to zarówno gminne jednostki organizacyjne, jak i instytucje powiatowe oraz inne, które w zróżnicowanym stopniu uczestniczą w działaniach ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. W szczególności należy wskazać następujące:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowcu Kościelnym,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Janowcu Kościelnym,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Janowcu Kościelnym,
- Szkoła Podstawowa w Janowcu Kościelnym,
- Szkoła Podstawowa w Waśniewie-Grabowie,
- Komenda Powiatowa Policji w Nidzicy,
- Sąd Rejonowy w Nidzicy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nidzicy,
- Parafia Rzymsko-Katolicka w Janowcu Kościelnym.

GOPS w Janowcu Kościelnym jest podstawową jednostką organizacyjną Gminy w systemie pomocy społecznej. Główny cel jego działania stanowi umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości, uprawnienia i zasoby, a więc podejmowanie działań, zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Do obszarów działania GOPS należą także zadania w zakresie m.in. dodatków mieszkaniowych, dodatku energetycznego, świadczeń rodzinnych, zasiłków dla opiekunów, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego, Karty Dużej Rodziny, wsparcia rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Programu „Dobry Start”, a także innych zadań na podstawie uchwał rady gminy, zawartych umów i porozumień. W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pracownicy GOPS m.in. są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego oraz biorą udział w spotkaniach grup roboczych. GOPS odgrywa ponadto istotną rolę w procesie diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinach, pracy z rodzinami poprzez rolę asystenta rodziny oraz budowania świadomości społecznej w zakresie dysfunkcji rodzin.

Zgodnie z art. 9a ust 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, działania na terenie gminy są podejmowane przede wszystkim w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny wchodzi przedstawiciele GOPS, GKRPA, Komendy Powiatowej Policji, szkół podstawowych, NZOZ, Sądu Rejonowego w Nidzicy oraz Stowarzyszenia Ziemi Janowieckiej w Janowcu Kościelnym.

Pomoc i wsparcie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz przemoc, udzielane są przez GKRPA w Janowcu Kościelnym, która inicjuje działania w zakresie m.in. zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu; udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania

narkomanii. Podejmuje również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Istotnym elementem gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Sąd Rejonowy oraz Policja. Funkcjonariusze z KPP w Nidzicy w szczególności podejmują działania interwencyjne w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, diagnozują problem przemocy w rodzinie w odniesieniu do działań Policji, współpracują w realizacji planu pomocy opracowanego dla indywidualnego przypadku, monitorują sytuację rodzin dotkniętych przemocą, dokumentują działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efekty tych działań, realizują działania prewencyjne w środowiskach zagrożonych przemocą.

W zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie oraz wczesnej diagnozy tego zjawiska warto również zwrócić uwagę na rolę szkół funkcjonujących w Gminie Janowiec Kościelny. Realizują one szereg działań edukacyjnych, a także biorą udział w programach i kampaniach społecznych. Uczniowie mogą liczyć na pomoc pedagogów szkolnych i wychowawców, na bieżąco monitorowana jest ich sytuacja szkolna i rodzinna, a w pracy dydaktycznej i wychowawczej uwzględnia się indywidualną sytuację każdego ucznia. Przedstawiciele oświaty mogą również podejmować działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”.

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych uczestniczy także przedstawiciel służby zdrowia, którego rola jest szczególnie ważna w profilaktyce i wczesnej diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie warto również wskazać instytucje powiatowe, których zakres zadań obejmuje kwestie przemocy w rodzinie i które są dostępne dla mieszkańców Gminy Janowiec Kościelny, przede wszystkim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, będące główną jednostką pomocy społecznej w Powiecie Nidzickim oraz Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nidzicy. Istotną rolę mogą również odgrywać organizacje pozarządowe, które realizują na terenie Gminy Janowiec Kościelny na rzecz jej mieszkańców działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym. Ponadto przedstawiciel jednej z organizacji, tj. Stowarzyszenia Ziemi Janowieckiej w Janowcu Kościelnym jest członkiem Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

4. Cele, kierunki i oczekiwane rezultaty działań

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025 skierowany jest do ofiar przemocy w rodzinie, sprawców przemocy w rodzinie, świadków sytuacji przemocy, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy rodzinie, a także do całej społeczności lokalnej. Wszystkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy domowej, jak i ochronie rodzin nią zagrożonych. Aby efektywnie zapobiegać problemowi oraz zwalczać niepożądane zachowania, konieczne jest wzmacnianie kompleksowości i spójności systemu wsparcia opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, w tym zwłaszcza różnorodnych form profilaktyki oraz dostępu do specjalistów.

Pomimo, iż istnieją pewne czynniki indywidualne (w szczególności uzależnienie od alkoholu), które zwiększają ryzyko stosowania przez niektóre osoby przemocy wobec swoich najbliższych w sposób uporczywy, podlegający sankcji określonej w art. 207 kodeksu karnego dotyczącej przestępstwa znęcania się nad rodziną, to jednak sporadyczne oraz bardziej „subtelne” przejawy zachowań spełniających ustawową definicję przemocy w rodzinie mogą pojawić się w bardzo różnych środowiskach. Z tego względu szczególnie nacisk powinien być położony na działania prewencyjne wyprzedzające wystąpienie różnych przejawów niedostosowania społecznego oraz będących ich skutkiem sytuacji kryzysowych. Działania profilaktyczne skupiające się na edukacji społecznej, poradnictwie i samopomocy powinny być adresowane do osób zagrożonych przemocą w rodzinie, a także do ogółu mieszkańców gminy.

Drugi ważny obszar, w ramach którego powinny być realizowane działania Programu, dotyczy interwencji służb społecznych. Szczęólnego znaczenia nabiera tu wzmacnianie potencjału osób i instytucji „pierwszego kontaktu” do skutecznego reagowania na sygnały mogące świadczyć o wystąpieniu przemocy w danej rodzinie. Ponadto należy dążyć do zwiększania dostępności oraz jakości oferty w zakresie pomocy i wsparcia dla osób i całych rodzin dotkniętych problemem. Natomiast sankcje karne, towarzyskie czy moralne odnoszące się do sprawców przemocy są niezbędne, jednak nie powinny stanowić głównej formy reagowania państwa i społeczeństwa na problem.

Biorąc pod uwagę powyższe, jak również uwarunkowania prawno-programowe oraz diagnozę problemu wraz z określeniem zasobów gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w Gminie Janowiec Kościelny, zdefiniowano cel główny oraz cele szczegółowe Programu. Zostaną one osiągnięte w wyniku realizacji zadań, których katalog uporządkowano według trzech kluczowych obszarów. Są nimi:

- 1) profilaktyka i edukacja społeczeństwa w zakresie przemocy w rodzinie;
- 2) praca z osobami i rodzinami dotkniętymi lub zagrożonymi problemem przemocy;
- 3) zadania, komunikacja i relacja wewnątrz systemu instytucjonalnego.

Zadania będą realizowane przede wszystkim przez podmioty wskazane w rozdziale 3. niniejszego Programu, w oparciu o wzajemną współpracę organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, środowisk i osób fizycznych, z poszanowaniem godności osób wobec których będą podejmowane oraz uwzględnieniem szczególnej ochrony dzieci, w tym ich prawa do wychowania w rodzinie.

Cel główny Programu brzmi:

Wzmocnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny

Cele szczegółowe Programu są następujące:

- 1) Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Wzrost dostępności pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie oraz efektywności oddziaływań względem sprawców.
- 3) Rozwój potencjału osób, instytucji i innych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy 1.

Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Włączanie się w lokalne, regionalne i krajowe kampanie społeczne oraz akcje dotyczące tematyki funkcjonowania rodzin, w tym przemocy.
2. Realizacja programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących przemocy, w tym przemocy w rodzinie oraz zachowań agresywnych w szkołach i wśród rówieśników.
3. Działania edukacyjne dla rodziców i opiekunów, dotyczące w szczególności rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, świadomego rodzicielstwa, rozpoznawania i wyrażania uczuć, umiejętnego stosowania nagród i kar.
4. Edukacja prawna i obywatelska mieszkańców gminy w zakresie przysługujących im praw oraz obowiązków, z uwzględnieniem tematyki przemocy w rodzinie – poprzez uświadamianie prawnych aspektów problemu, budowanie podmiotowości oraz poczucia bezpieczeństwa (zwłaszcza wśród osób starszych, zależnych, a także świadków przemocy w rodzinie).
5. Bieżąca diagnoza i rozpoznawanie przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów, sytuacji rodzin w kierunku identyfikacji i przeciwdziałania ryzyku przemocy.

Cel szczegółowy 2.

Wzrost dostępności pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie oraz efektywności oddziaływań względem sprawców

1. Upowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy przez sprawców i ofiary przemocy w rodzinie, za pośrednictwem np. mediów, materiałów drukowanych oraz spotkań mieszkańców ze specjalistami.
2. Zapewnienie wsparcia rodzinom doświadczającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w postaci m.in. pracy socjalnej, asystentury rodzinnej, wolontariatu, organizacji grup samopomocowych.
3. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, w szczególności psychologicznego, prawnego i rodzinnego, dla osób i rodzin, które doświadczają przemocy lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych bądź znajdują się w sytuacji trudnej
4. Stosowanie w uzasadnionych przypadkach procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.
5. Informowanie sprawców o konsekwencjach stosowania przemocy, o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, a także o możliwościach udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie (współpraca z PCPR).

Cel szczegółowy 3.

Rozwój potencjału osób, instytucji i innych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

1. Organizacja interdyscyplinarnych spotkań, warsztatów, seminariów i innych form wymiany doświadczeń oraz budowania bądź doskonalenia mechanizmów współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami i osobami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie specjalistom, zajmującym się problemem przemocy w rodzinie szkoleń, superwizji oraz możliwości konsultowania szczególnie trudnych przypadków, służących w szczególności zwiększeniu ich kompetencji, a także przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu.
3. Udział osób zaangażowanych w działania realizowane w ramach Programu w seminariach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji dotyczących przemocy w rodzinie, służący zwiększeniu ich wiedzy i kompetencji, zapoznaniu się z dobrymi praktykami oraz wymianie doświadczeń.

Wszystkie działania mają charakter ciągły i będą realizowane w całym okresie obowiązywania Programu, tj. w latach 2021-2025.

Oczekiwane rezultaty podjętych działań to:

- 1) Zwiększenie świadomości i wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie oraz sposobach radzenia sobie z tym problemem;
- 2) Zapobieżenie powstawaniu mechanizmów przemocy domowej w rodzinach doświadczających trudności w funkcjonowaniu.
- 3) Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz dostępności różnorodnych form specjalistycznej pomocy.
- 4) Wzmocnienie oddziaływań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc.
- 5) Podniesienie kompetencji pracowników instytucji realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 6) Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny.
- 7) Usprawnienie procedur w zakresie wymiany informacji oraz współpracy pomiędzy osobami wchodzącymi w skład zespołu interdyscyplinarnego i lokalnymi partnerami.

5. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring oraz ewaluacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie to dwa ważne procesy, które powinny zachodzić równolegle z jego realizacją. Pierwszy z nich pozwala sprawdzać, czy zaplanowane działania są wdrażane w założony sposób, natomiast drugi skupia się na ocenie, czy osiągnięto cele i rezultaty. Regularna weryfikacja stanu realizacji poszczególnych zadań pozwoli uchwycić różnice pomiędzy przyjętym planem a jego faktycznym wykonaniem, przy czym analizowane powinny być informacje o charakterze zarówno ilościowym i jakościowym, w celu odpowiedzi na pytania: „Co, kiedy i jak zostało wykonane?”.

Monitoring Programu powinien być przeprowadzany corocznie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowcu Kościelnym na podstawie danych i informacji, będących w posiadaniu GOPS, jak również pozyskanych od poszczególnych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Programu. Powinny to być dane roczne z uwzględnieniem ich dostępności na moment przeprowadzania monitoringu. Weryfikacji będą podlegać przede wszystkim wskaźniki, zawarte w Karcie monitoringu, stanowiącej załącznik do niniejszego Programu.

Ewaluacja Programu powinna zostać przeprowadzona najpóźniej w ostatnim roku jego realizacji (II połowa 2025 roku), a jej wyniki posłużą zaplanowaniu efektywnych i skutecznych działań w następnej perspektywie czasowej. W procesie całościowej oceny Programu możliwe jest wykorzystanie pytań ewaluacyjnych, np.:

- w jakim stopniu zakładane cele zostały osiągnięte?
- czy program przyczynił się do rozwiązania lub zminimalizowania zdiagnozowanych problemów?
- jakie były sukcesy, a jakie przeszkody napotkało wdrażanie programu?
- czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów?
- czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu niższych nakładów finansowych?
- czy zrealizowane w ramach programu inicjatywy pobudziły kolejne przedsięwzięcia?
- czy osiągnięte efekty nie zostały uzyskane kosztem pogorszenia sytuacji osób i instytucji nie objętych programem?

Wnioski oraz rekomendacje wypracowane w toku monitoringu i ewaluacji wspomogą zarządzanie informacjami oraz proces decyzyjny, ułatwiając znajdowanie rozwiązań w sytuacjach problemowych.

6. Źródła finansowania

Działania zaplanowane do realizacji w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025 będą finansowane przede wszystkim z budżetu samorządu gminnego w zakresie działań realizowanych przez jednostki organizacyjne i pomocnicze (GOPS, GKRPA, szkoły) w ramach swoich statutowych zadań. Środki na realizację zadań będą pochodzić również z budżetu państwa. Część z nich trzeba będzie pozyskać startując w konkursach, ponieważ w tej kategorii mieszczą się programy rządowe oraz programy ministerstw. Wśród głównych programów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie można wskazać programy takie jak: *Program Ochrony Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie* czy *Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*.

Uzupełnienie mogą stanowić środki z Funduszy Europejskich, służące włączeniu społecznemu osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, rozwojowi aktywności dzieci i młodzieży, a także zwiększeniu kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców. Ważne będą także środki prywatne pochodzące z fundacji, zakładanych przez firmy, instytucji finansowe lub osoby prywatne; pieniądze od sponsorów, środki z 1% dla organizacji pożytku publicznego, darowizny, zbiórki publiczne i inne. Ta grupa źródeł jest dostępna przede wszystkim dla organizacji pozarządowych. Ale również wymienione wcześniej źródła środków na realizację zadań zaplanowanych w Programie nie muszą być pozyskiwane wyłącznie przez samorząd gminy. W zależności od specyfiki danego programu pomocowego bądź funduszu, realizatorami projektu mogą być podmioty ekonomii społecznej.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Marianna Malinowska
Marianna Malinowska

Załącznik 1.

KARTA MONITORINGU
Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025

..... ROK

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość
I.	1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu przemocy w rodzinie 2. Liczba osób w rodzinach	
II.	1. Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” 2. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w ciągu roku 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” - w tym z tytułu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	
III.	1. Liczba utworzonych grup roboczych 2. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych, w tym: - liczba kobiet - liczba mężczyzn - liczba dzieci 3. Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	
IV.	1. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego 2. Liczba spotkań grup roboczych	
V.	Liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno-edukacyjnym Liczba sprawców przemocy, którzy ukończyli program korekcyjno-edukacyjny	
VI.	Liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego, którzy wzięli udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji i wymiany doświadczeń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	

Opracował(a).....

Zatwierdził(a)

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Chryzostom Chaliwo
Martyna Mielonowska

UZASADNIENIE

Obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. 2020, poz. 218). Dotychczasowy program obowiązywał do 2020 roku, więc obecnie okres jego realizacji upływa. Z tego względu wystąpiła konieczność opracowania nowego dokumentu, uwzględniającego nową diagnozę problemu przemocy w rodzinach zamieszkujących na terenie gminy, a także założenia zaktualizowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Niniejszy dokument pn. *Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowiec Kościelny na lata 2021-2025* został opracowany, aby zwiększyć efektywność wysiłków podejmowanych przez lokalne służby społeczne, zarówno publiczne (np. ośrodek pomocy społecznej) jak i niepubliczne (np. stowarzyszenia), bez względu na stopień ich sformalizowania (instytucje, organizacje społeczne, grupy samopomocowe itp.). Program składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Janowiec Kościelny oraz założeń wdrożeniowych, służących rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie, które łączą interdyscyplinarne procedury, metody i narzędzia stosowane na różnych poziomach: profilaktyki, interwencji, terapii i kompensacji. Nieodzownym ich elementem jest rozwój współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi gminny system pomocy i wsparcia, ponieważ bez współdziałania osób, instytucji i organizacji nie będzie możliwe osiągnięcie efektu synergicznego wzmacniającego cele i oczekiwane rezultaty programu.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY

Marianna Melinowska
Marianna Melinowska